

הקדמת הפרשן⁶

שמו של יו' דִּזְהַּ היה שְׁיוֹנְג', הוא היה איש צ'ו', מורהו של המלך ון מג'ואו⁷. כשהיה בן תשעים פגש במלך ון.
אמר המלך: "זקנת."

ענה יו' דזה: "לעיסוק בלכידת בהמות ומרדף אחר צבאים. כבר זקנתי. לעיסוק בישיבה ותכנון ענייני המדינה, הרי עודני צעיר." והמלך ון עשאו למורהו⁸.

הוא כתב ספר ב 22 פרקים בשם "יו' דזה" ("החכם יו"). "החכם" הוא כינוי כבוד לגבר. אדם ראוי שלא זכה להיעשות קדוש, לא ייחשב לקלאסיקה, ובתיעוד הסיווגים יסומן כ"חכמים"⁹. על פי תשעת הזרמים של אדון ליו, הרי הוא מזרם הדאואיזם¹⁰. איתרע מזלו, ובמהומות צ'ין סידור רשומות הספר הגיע לקיצו. על אף שה"יו' דזה" לא נטל חלק בשריפה, הסדר בו נערך ספג שם נזקים כבדים. על אף שב"ספר האן" בחלק "תיעוד הספרות", נרשם כבעל שישה פרקים, למהדורה של היום ישנם 14 פרקים¹¹. לא ברור מי מהם אמיתיים. הפרקים מבלגנים משהו ובטקסט יש הרבה חוסרים ושגיאות. הוא נוגע בהסברת הדרך הגדולה ובחירת פקידים מבריקים, מאיר את התמורות בהוראת התחום, דן במותר ובאסור במוסר ובענישה, ולמרות שהמגילות לא שלמות, שמען ניכר¹². וכך, ענפי יער דָּנְג. הג'ייד של ההר הקוצני ושאריות ספרות איש המעלה. בכולם ניתן לחזות שם¹³.

יו' דזה הגדיל לשאת בחיקו את הדרך והסגולה והיטיב לתכנן את ענייני הממשל, ולפיכך בימי שפלותו של המלך ון מג'ואו, שימש יועץ לקדוש הגדול.
בלהט את דרך המלכים שימר,
ואת רוב עיקרי התוכחות שורר.
תמציתו המעודנת למרחק תחצה,
ובכוונת ענייני הגדלות תימצא.
אמת הדבר כי גדולי העבר הביעו מילות סתריהם,
ובידי חכמים הפכו הללו מזמורם ודברי שיריהם.

- 6 על פי "סיכום קטלוג כלל הספרים של ארבעת האוצרות" (ראו נספח א') זוהי הקדמה שנכתבה בידי פֶּאֶנְג, הפרשן. ראו נספח א'.
- 7 מדינת צ'ו, הדרומית במדינות סין העתיקה.
- 8 המלך ון התחיל במרידה בשושלת הקודמת, שאנג, ובנו היה המלך הראשון בשושלתם, שושלת ג'ואו. לפיכך נחשב ון לאבי שושלת ג'ואו, והוא אחת הדמויות הנערצות בקונפוציאניזם.
- 9 זוהי למעשה הערה בתוך הטקסט בנוגע לסיווגו של הספר. הספר סווג ברשימות הסיניות תחת קטגוריה "חכמים" ולא תחת קטגוריה "קלאסיקות", למרות שישנם ספרים בני זמנו ומאוחרים יותר שנכנסו תחת הקטגוריה "קלאסיקות". פֶּאֶנְג מתרץ כאן את העניין בכך שיו' היה חכם, אך לא הגיע לדרגת קדוש, בניגוד לקונפוציוס, למשל, שערך את הקלאסיקות העיקריות. הטענה כפי הנראה נועדה בעיקר להקל על הקושי שלו עצמו להסביר מדוע הוא משקיע את מרצו ביצירה שאינה חשובה כמו הקלאסיקות. אולם טענתו זו בעניין הקדושה לא ממש מבוססת בעובדות ההיסטוריות: הסיווגים התקבעו בתקופה בה הקונפוציאניזם שלט בעולמם של המלומדים, וסיווג יצירה כקלאסיקה לא נקבע על פי רמת הקדושה של יוצרה, אלא על פי חשיבותה בעיני קונפוציוס או מי שנתפסו כממשיכיו. ויו' דזה פשוט לא אוזכר כמשמעותי בידי אלו.
- 10 "תשעת הזרמים של אדון ליו" הם הקטגוריות שציין לראשונה ליו שִׁיֵן (劉歆) מתקופת האן המערבית בספרו "שבע התוכניות" לסיווג הגות סינית קלאסית: קונפוציאניזם, דאואיזם, יין-יאנג, לגאליזם, אסכולת השמות, מואיזם, אסכולת הדיפלומטיה, האסכולות המעורבות וחקלאות. אם מוסיפים להם את אסכולת הזוטות, מתקבלת רשימת "עשר האסכולות".
- 11 כפי שניתן לראות בתוכן העניינים, במהדורה של ימינו, כ 1200 שנים לאחר תקופתו של פאנג, עדיין יש 14 פרקים.
- 12 מילולית "ניתן לראות את שעריהן". המילה ל"שער" יכולה להיות מתורגמת גם כ"מוניטין, תהילה", או לשמש כינוי לעיקרון שיש לשמור עליו. כך שמשמעות המשפט היא בין "ניתן להבין את עקרונותיהן" ל"החשיבות שלהם ברורה".
- 13 הביטוי "יער דנג" מקורו בסיפור ביצירה "הקלאסיקה של ההרים והימים", והוא מסמל משימה שהיא מעל לכוחו של המבצע. "הג'ייד של ההר הקוצני" הוא סמל למשהו יקר ערך. מקביל לכינוי "פנינים" בעברית. נראה שהמשפט כולו מכוון לכך שנתרו בטקסט שיירים של מפעלי כתיבה יומרניים, של פניני ספרות ושל ז'אנר "ספרות איש המעלה" (שאת נציגו ניתן היה למצוא לאחר מכן בעיקר בקונפוציאניזם), ומכאן שטקסט המקור היה ראוי ורב ערך.

ארג אנושיות וצדק בגדילים,

שתי וערב של מדינה. ונכוחה

תלה את רוח התוכחה,

והציג את השיטות לסיועים הגדולים.

יקראו זאת המלכים, ויוכלו לארגן את המדינה. ינהיגו זאת הפקידים, ויוכלו ללכת בעקבות הממשל. יש בו כדי לעודד

את רוחם של הראויים, והבלתי ראויים, ייטהרו כוונות ליבם. ב"מאמרות" נאמר: "שלוש מאות שיר יש ב'שירים'. אך

אמירה אחת שקולה נגד כולם: לא יסטו מחשבותיך." "נאמר ולא ינוס ליחו, ויוכל היות למראה ולצב". דיוניו של יו'

דזה בדרך, הרי משמעותם אין בה סטיה!

התמזל מזלי ובשעות הפנאי סקרתי את דברי ימי החכמים, ואמת היא כי רבים הספרים, ולא ניתן למצותם. ובהגיע

לחכם הזה, שבה ונמשכה תשומת לבי. חיפשתי מוצאי החותם שהשאיר, גיששתי אחר כוונות תלמודו, וכי ידמו

לדיבורים בעלמא של המילים המופקדות¹⁴, ולמפיצי התיאוריות והקשקשנים הקולניים? והרי הסימנים שקולים לאלפי

זהובים, והשירה רמה לרבבות שנים. סמכתי להם פרשנות ושירטטתי הפניות לכוונותיהם. לבי דהר על גבי ריבוא

קדומים, את דעתי הפקדתי תחת אלפי כתובים. ותקוותי אך להציג את הדרך, להראות הסימנים ולפרסמם לכל

הזמנים, וישפר מזלם של אנשי המעלה לעתיד לבוא שלא יפול מכך דבר!

14 ב"מאמרות קונפוציוס" פרק 为政. בתרגום אמירה כץ, פרק ב 2.

15 הביטוי "מראה וצב" משמעו מדריך ומופת, והוא מבוסס על היותו של שריון הצב כלי ניבוי בסין העתיקה, המבחין בין רעות לטובות הצפויות לבוא, ועל המראה כמבחינה בין יופי לכיעור.

16 מילים המופקדות בפי דמות. מאפיין מרכזי של משלים ומטאפורות בספרות הסינית. ראו ב"ג'ואנג דזה" בתרגום דן דאור, פרק 27.1.